

Numărul 14.

Oradea-mare 8/21 aprilie 1901.

Anul XXXVII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Imnul studenților.

*Cântăm libertatea și numele sfânt
Al țării străvechi și-al acestui pământ!
Iubiriți de neam ce de-apururi ne-a fost
O paveză 'n lupte, și 'n pace-adăpost,
Cântămu-î supremul ei cântec.*

*Cu vesele cânturi de tinere firă,
Cuprinși de-amintirea străbunei măriri,
Spre soare nă-e gândul și mergem spre el
Lumina nă-e țintă, și binele țel —
Trătască-ne țara și neamul!*

*Cu dreapta 'nălțată spre Tatăl de sus
Jurat-am pe tot ce strămoșii ne-au spus:
Unire 'ntre frați și pe Domn să-l iubim
Și altarul de jertf' al națiunii să fim
Și sufletul neamului nostru.*

*Îar dacă protivnicii numelui tei
Cu oști ar veni ca să-ți facă vr'un reu,
Rădică-te mândră și nu te 'ngrijă,
Căci inima noastră e inima ta,
Și 'ncrede-te 'n fiul tei, Mamă.*

*Îar dac' ar peri de pe 'ntregul pământ
Iubirea de neam și-al credinței avânt:
Asilul lor veșnic găsindu-l în noi,
Le-am creșce, ca țar să le dăm înapoi
Mai tari și mai tratnice lumii!*

GEORGE COȘBUC.

S m a r a.

Pe malul prăpastiei.

(Urmare.)

El a venit norocul și i-a adus și asta: pe Dina cea frumoasă. O nevastă ca o zină.

Din gură ridetoare, din ochi vorbitoare. Inima amoroasă și sufletul doritor.

Avea acú de toate și erá fericit.

Peste zi își vedea de afacerile sale, și seara viniá acasă, cu sufletul plin de dor. Viniá să-și vadă odorul, nevêstuța cea scumpă.

Dar — tot omul șcie cât șcie, inse destul nu șcie nimenea. Domnul Bleancu șciea să facă ban pe ban, dar nu șciea cum se ține o nevastă tinărá și caprițioasă. Nu șciea cum se ține așa, ca să-î fie bine.

Și nevasta erá tineră, viuă și dornică.

Erá tinărá, doriá să salte și să se avente; — erá frumoasă, doriá să l-o spuî; să-î facă curte și tãmâie; erá veselă și ambițioasă, se doriá la larg.

Și singurătatea i serviá drept gondolă plăcută care o ducea pe calea ispitei. Căci singurătatea e leagănul păcatului.

Amorul și păcatul are mijloace cu cari ne ademenesc. Șoapta serveșce amorul, singurătatea cu fantasiile ei, noaptea, întunerecul, lipsa de ocupațiune, trândăvia — ele servesc păcatul.

Erá nemulțămítă, și nu șciea nici ea ce-î lipseșce. Se doriá, și nu șciea la ce. Numai după ce a mușcat odată în mărul unui vițiu, numai apoi a știut de ce-î erá ei dor.

Bărbatul nu șciea, nu observá că nevetei i lipseșce ceva.

Avea toalete pompoasa, bijuterii scumpe, mărgelile veritabile. Și dacá ar fi dorit, i-ar fi adus chiar și spume de mare, — decí avea tot ce-î trebuia. Așá gândia el.

Într'o zi îi vini nevetei frumoase un gând. Și seara când bărbatul se 'ntoarse acasă, i puse mânila pe umeri și privi în ochii lui — dulce și amăgitoare.

— Șcii ce aș dori eu?

— Ce, dragă?

— Aș merge la băi. — Departe — departe — să vėd cât ți-s de dragă.

Bărbatul a strins-o în brate și a sărutat-o.

— Bine, dragă.

Și și-a scos portmoneul și i l-a dat pe mână. Bomboanele pe mâna copilului.

— Cu Lucia — zise Dina. Doue prietene bune împreună.

— Bine, scumpă!

Și și-a făcut toalete noue, și s'a pregătit o zi și doue și trei, — și aú plecat. Cu Lucia amėndoue.

Bărbatul a remas singur. Cu afacerile și cu sfėrnările lui.

A stat o zi, și doue; — dar — l-a lovit dorul. I se părea că i-a mers sufletul cu ea; i se părea că i-a scos cineva inima din trup, și se simția ca și când ar fi gol și schilod. Fără de suflet și fără de inimă.

I erá dragă nevasta și șciea că i-e dragă; dar nu șciea cât i-e de dragă

Așá ar fi dorit să o vadă, barem numai odată, numai un minut. Să-î mai ridă odată, așá precum ride ea, să mai audă vocea ei cea dulce, să-î mai vadă fața acea veselă pe care a scris Dzeu atăta frumusețá.

Și odată-î vini un gând.

Oare n'ar fi bine, ca 'ntr'o bună dimineață să se pună pe tren, și una-doue, — face un drum bun, și ajunge la ea?

Dar iară s'a gândit: ei, e bărbat, să aștepte și să sufere bărbăteșce.

Dar dorul, stėrnit odată, nu se lasă 'ntr'atâta. Ca și copilul cel reu, atâta tot cere până ce-î dai.

Și — 'ntr'o zi cu noroc — își inchiá socotelile, se gătă de drum, și haid.

În Franzensbad, într'o odaie destul de spațioasă și bine aranjată — ședea domnul Ioan Bleancu pe un divan.

Damele erau la promenadă, și el așteptá cu nerăbdare singur singurel.

Galbėn la față, cu ochii 'nchiși de jumătate, privind la un punct, stătea ca 'nlemnit. Numai templele i svėniau repede ca și ale unui om bolnav.

După ce a sosit și a intrat în casă — așá zicėnd cu brațele deschise, cu sufletul deschis, ca să-și îmbrățoseze nevasta — cea dintėiu ce vėdă — o grămadă de scrisori.

Ei — scrisori, gândi dintr'untėiu, — poate ale lui, — și se liniști.

Dar n'aú fost scrisorile lui. Aú fost bilete de amor, scrise de un bărbat necunoscut.

Le-a cetit toate, așá cum viniá una după alta; și după ce le-a cetit, le-a pus pe masă iară, și a alergat prin odaie în sus și 'n jos, ca un nebun.

Mănila-î tremuraú, capu-î ardea ca 'n foc, și la inimă simția un gol și-un fior ne mai simțit. Erá beat, erá confus, nu se putea nici gândi. — În urmă se aședă pe un divan, își puse picioarele peste olaltă, își rázimă capul pe mână și începă a gândi.

Așá a stat mult timp, ca vai de el. În urmă își perdă culoarea feții, deveni galbėn ca ceara, numai templele tot mai svėniau strașnic.

Soția lui cea scumpă, odorul lui cel neprețuit, soarele care-î dádea viața, luceafėrul care-î luminá calea, în care-și pusese toată credința, — socia lui cea bună — ea l-a înșelat.

I viniá să creadă că e numai un vis reu, o a-iurire nebună; — dar nu erá vis. Scrisorile erau pe masă grămadă, ca atâtea doveđi ucigătoare.

I-ar fi putut trezni prin minte că oare nu s'nt scrisorile acelea ale Luciei, căci nume nu află în ele; dar nu s'a gândit la asta. Atât de fără de veste i-a viniit descoperirea unui secret mare, atâta erá de jelos, atâta-î erá de scumpă dragostea ei — cât nu-î trecă alta prin minte decât că soția l-a înșelat.

Îi viniá să-și ia pălăria, să trãntească ușa după el, și să meargă, nu știu unde, să se prăpădească, și să n'o mai vadă 'n veci. Să nu mai vadă femeia, demonul acela frumos, pe care o iubiá ca sufletul, și pe care o uria ca moartea.

Dar nu plecă. Nu putea, n'avea țaria să facă un pas.

Și când erá mai amărit, — aúdi pași naintea ușei.

Ușa se deschise, și — intră Lucia. Singură.

Numai un pas făcú, și stătú surprinsă — plăcut. Pe divan — ca un vis neașteptat — ședea amicul ei, soțul Dinei.

Apoi veselă, cu bucuria revederii, se apropiá de el și-î întinse mâna.

Domnul Bleancu se sculă și o primî. I făcî un compliment sec, și iară ședî.

Lucia se 'ntoarse, și — ceea ce vedî o incremeni. Scrisorile Dinei pe masă.

I se părî că-î stă răsufierea, și la inimă simți o convulsione nădușitoare ca și după o spaimă grozavă.

Și așa — ca amețită, stătî, ca și când s'ar fi făcut peatră.

Dar mintea de femeie e foarte grabnică.

Îi vini un gând.

Și după câteva clipe de tăcere se 'ntoarse cu fața întunecată, și zise oarecum rigoros:

— Pe masă niște scrisori, — le-ai cetit?

— Da — răspuse Ioan Bleancu, scurt.

— N'aveai dreptul să le cetești.

— Oare?

— N'ai nici un drept la secretele mele.

Bleancu simți că-î trece prin inimă un fior sfânt, care-î dă aier și viață, ca o adevărată incolțire primăveratică, dulce și 'nvietoare, gândiă că-și simteșce inima crescînd în pept.

— A cui is?

Lucia, cu înderețnicia celui desperat, — o adevărată artistă — i răspuse categoric:

— A mele.

— A dtale?

— A mele.

Tăcură amîndoi.

Domnul Bleancu se uită naintea lui, și fața-î eră senină: Lucia stătea lângă o fereastră și priviă departe, în larg. — În urmă scoase batista și-și șterse ochii de lacrimi. — Cerbicia se tociă, și femeia deveniă femeie. Așa gândiă Bleancu.

Așa stătî Lucia un timp. Dar odată — se 'ntoarse, cu fața plecată, smerită și frîntă, și zise:

— Bleancu, amice, — am greșit, rîcunosc, iartă-me.

Bleancu eră suprins, și-l lovi o milă de ea.

— Eū să te iert? Eū să te iert? Ai zis-o chiar acuma, și bine ai zis, că eū n'am drept la taînele dtale.

— Iartă-me, nu me tradă, și me lasă 'n pace.

Eră Lucia umilită, eră rusinată, și tremurā toată.

— Te iert, Lucio, dar pacea nu ți-o pot da.

(Va urmă.)

V. R. BUTICESCU.

Proh Pudor!...

Omule în omenire, care este al teū mers?

În ce puî tu fericirea, cum o cântî,

Pe care vers

Îți arăți tu întristarea, ura, dorul saū iubiri?

Ce te leagă, ce te ține în mijlocul astei firi?

Spune tu, momie neagră, ce te-atinge și ce vrei?

Cerul, apa saū pămîntul, care din aceste trei

Locuișt din începuturi de parî atăzi strămutat?

Proletar ai fost aiurea, ori fecior de împărat?

Cum de nu te 'ncepe locul cînd ești atât de pitic

Și la fapte și la gânduri?

Pentru ce nu spuî nimic?

Taci?

*A... fiară blestemată, tu pe toate-ai întrecut;
De ce tremuri și acuma ești sfios și-atât de mut?*

*Negru 'ntocmai ca păcatul este vecinic al teū cuget
Și 'n loc de cuvînt în gură, ai un hohot, ai un
muget.*

*Glasu-ți sună a bocire de 'ntristată cucuvea,
Îl tărăgășeci a lene, singur tu nu șciți ce-ai vrea.
Nici odată bucuria într'al teū suflet n'a pîtruns;
Tu îmi pari ca și sobolul, care stă de soare ascuns.
Dacă rîdi, îți este risul, searbăd, fals și rînjitor;
Mult mai mult ca-al panterei este el de 'ngrozitor.
Ești tiran ce de pe lume s'ar cădea de veci să pieri,
Căci zadarnic stai într'ensa...*

*Cu și cum născut de ert;
N'ai fi 'n stare tu nici bunuri și nici relele s'alegi.
Care ți-este dar menirea?*

*Crudele-ți fără-de-legi
Se rîsfrîng d'acum asupră-ți.*

*Neștiința-ți te-a coprins
Singur omule desgustul tu în suflet ți-ai aprins,
Singur vei domni pe tronul ce-î făcut din limbă
de șerpi*

*Și veninul teū să nască fiū răsvrătitori și sterpi
De iubirea lor de țară, de aventuri, de mîriri,
Fiū ce plămădesc în suflet și mai negre uneltiri
De precum în mintea voastră, voi vr'odată ați
făurit,*

*Voi păgîni fără de credință cari, după nici un rit,
Schinguiți a voastre trupuri,*

*Chiar cu voi fiind tiran
Și tot visul nu ve este decât: aur, aur, bani!...*

SMARA.

M e t e o r.

(Urmare.)

XII

Moartea alchimistului.

După 12 zile, cei doi călăreți intrară pe la amiază în galopul cel mai mare în Tiflis.

Aici nu se opriră, ci apucară drumul cunoscut spre peștera lui Sibacis. Armand eră desolat, căci el șciea că Sibacis e mort, împreună cu cele două secrete. — Atâta speranță mai avea că esplosia nu va fi nimic totul în sala mecanismelor și așa el va află bețișorul cel cu puterea nemărginită, a cărui manuară el o șciea, iar elixirul îl va află saū prin vr'un semn pus de Sibacis saū în rețetele lui.

Cât despre moartea magistrului el eră convins. În seara 10-a, pe când se culcă, — într'un colț al odăii unde voia să se odihnească, apărî umbra lui Sibacis grozav mutilată, și după ce-î făcî un semn de adio, dispărî. — El mergea deci tăcut și îngîndurat, urmat de Ioan, care abia șciea unde se duce.

Ajungând la pârâu, Armand o luă pe albia lui în sus, Ioan îl urmă dând din cap.

Ajunși la isvor, — luară caii de frâne, — și pe drumul cunoscut intrară în peșteră.

Pe când Armand eră foarte agitat, și inima îi bătea tare, lui Ioan îi părea că visează. — Ci el nu grăi nimic.

În sale luminile ardeau, cu toate că nimeni nu eră în ele. — Armand deschise ușa laboratorului și atunci un miros greu de sânge și de hoit îi lovi în față. — El deschise ventilatorii, apoi intră. Pe pardiment zăcea un corp inform, cu un picior și cu o mână, și plin de răni mai mărunt. — Acesta eră Sibacis, care se târăise din sala mecanismelor în laborator, ca acolo să ție viața în jumătate corpul ce-i remase, 10 zile întregi, prin miraculoasele-i medicini.

Ioan se retrase doi pași spăriat, dar Armand ingenunchiă, pipăi mâna și corpul iubitului său învătător, apoi sculându-se murmură: „E mort de alaltăieri. Vedenia nu m'a înșelat.“

Atunci, prin ajutorul lui Ioan, puseră corpul pe masă, — Armand aduse din sala mecanismelor, care eră total devastată, — remășițele de corp ale lui Sibacis, — le puse la locul lor. — desbracă mortul de haîne, și scaldându-l într'un fluid care oprî putrejiunea, și făcù ca acest corp să sustee mii de ani, îl îmbracă în haîne de serbătoare.

Apoi îl aședară într'un sieriul de metal.

„Dormi, — iubitul meu binefăcător, dormi eternitatea. Nu te-am putut revedea în viață, tu șei că nu ești de vină. — Adio! — Adio bunule Sibacis“. — Și el lăcrămând sărută mâna mortului, apoi închise sieriul, și-l aședă la locul destinat de Sibacis spre odihnă corpului său. — Acest loc eră o capelă formă, ce se deschidea din coridor la dreapta.

Când sieriul fu aședat pe catafalcul încărcat cu pietri scumpe, un cântec ca de organe, lin și duros începù din internul catafalcului.

„Ah! — esclamă Armand mirat, — el și-a pregătit musica pentru înmormântare, — și cădând în genunchi, își răsămă capul de catafale, și începù a plânge. Ioan se răsămă de părete și privi năuc, par că ar fi pe altă lume. Cam doue ore stătura așa, — când apoi el vedând că stăpânul său nu se mai ridică, îl agrăi.

Armand nu respuse nimic.

Atunci Ioan îi puse încet mâna pe umăr.

„Stăpâne, — zise el spăriat, — stăpâne nu mergem?“

Armand atunci se ridică sdrobot. — Musica nu incetase. Cântă într'una, acel cântec de mort, duros și lin, acel cântec jalnic al lebedei ce moare.

Armand nu șeise nimic despre acest mehanism, — examină deci internul catafalcului.

Din fundul capelei veniă un pârâu mic, cu apă cristalină, care trecând făcea să se învêrtă o morișcă mică, — care apoi ținea în mișcare mecanismul cel complicat și miraculos, — făcând ca acest cântec de mort să nu inceteze poate mii de ani. Armand părăsi apoi mișcat capela cu mortul, și închise ușa cea groasă a ei. Din cântecul cel etern, numai un murmur lin se audiă acum.

Armand, ca să poată aranjă aici cele trebuin-

cioase, — se hotărî a petrece o săptămână în acest loc.

Toată ziua lucră și aranjă prin ajutorul servitorului său, alegea rețetele cele mai prețioase pe cari el ori nu le șeiea, ori nu le avea și densusul.

Cu toate căutările inșe, elixirul nu-l află. — Sala mecanismelor eră întru atâta devastată și surpată, încât a căută acolo un obiect ca bețigașul cel prețios, ar fi fost imposibil.

El, în a 5-a zi, se pregătiă tocmai de culcare, desnădăjduit, când întreg corpul său începù să tremure agitat. — El credea că e bolnav și se puse în pat.

Atunci în colțul dormitorului o umbră plină de sânge apărù, făcù un semn cu mâna și dispărù.

Arnold dete un răget de desperare și durere și sări ca nebun în mijlocul odăii.

Ioan sări spăriat din pat și năvăli în odaia stăpânului său.

„Ce — s'a întemplat pentru Dzeu, stăpâne? — întrebă el.

„Ah! Ioane, — dacă e adevărat, o mare nenorocire m'a ajuns.“

El tremură în tot corpul său. Apoi cu o sfortare supra omenească pași în mijlocul odăii, și ridicând ambele brațe spre eșire, mai mult urlă decât vorbi:

„Lodo! — Lodo! — ori unde ești, dormi! — Dormi și vino la peșteră, — am trebuință de tine!“

Ioan, care credù că stăpânul său aiurează, sau că și-a pierdut mințile, își făcù cruce.

Armand umblă întru adevăr ca un smintit prin odăe, cu pași agitați. — Apoi credând că nu a provocat destul de energie pe Lodo, — repetă provocarea cu energie indoită.

Nu peste mult, — pași ușori dar iuți se auziră în coridor, apoi Lodo intră grăbită în sală și se oprî înaintea lui Armand.

Ioan nu înțelegea nimic, și nu șeiea pe ce lume e.

Înșe Armand luă pe Lodo de mână și strigă:

„Lodo, — veđi? — Voesc să veđi!“

„Ved, — respuse dânsa cutremurându-se la atingerea lui.

„Pêtrunde, — aleargă în orașul meu. Întră în palatul meu pe Bulevard! Ce veđi?“

„Nimic, — respuse Lodo, — totul e în liniște.

„Întră în dormitor, ce veđi?“

„Ah! — strigă Lodo, — sânge, sânge.

„Ce sânge, al cui? — întrebă Armand tremurând.

„Laura se culcă. — Atunci un bărbat se strecură din ascundătoarea lui, și — ah! — crimă, crimă.

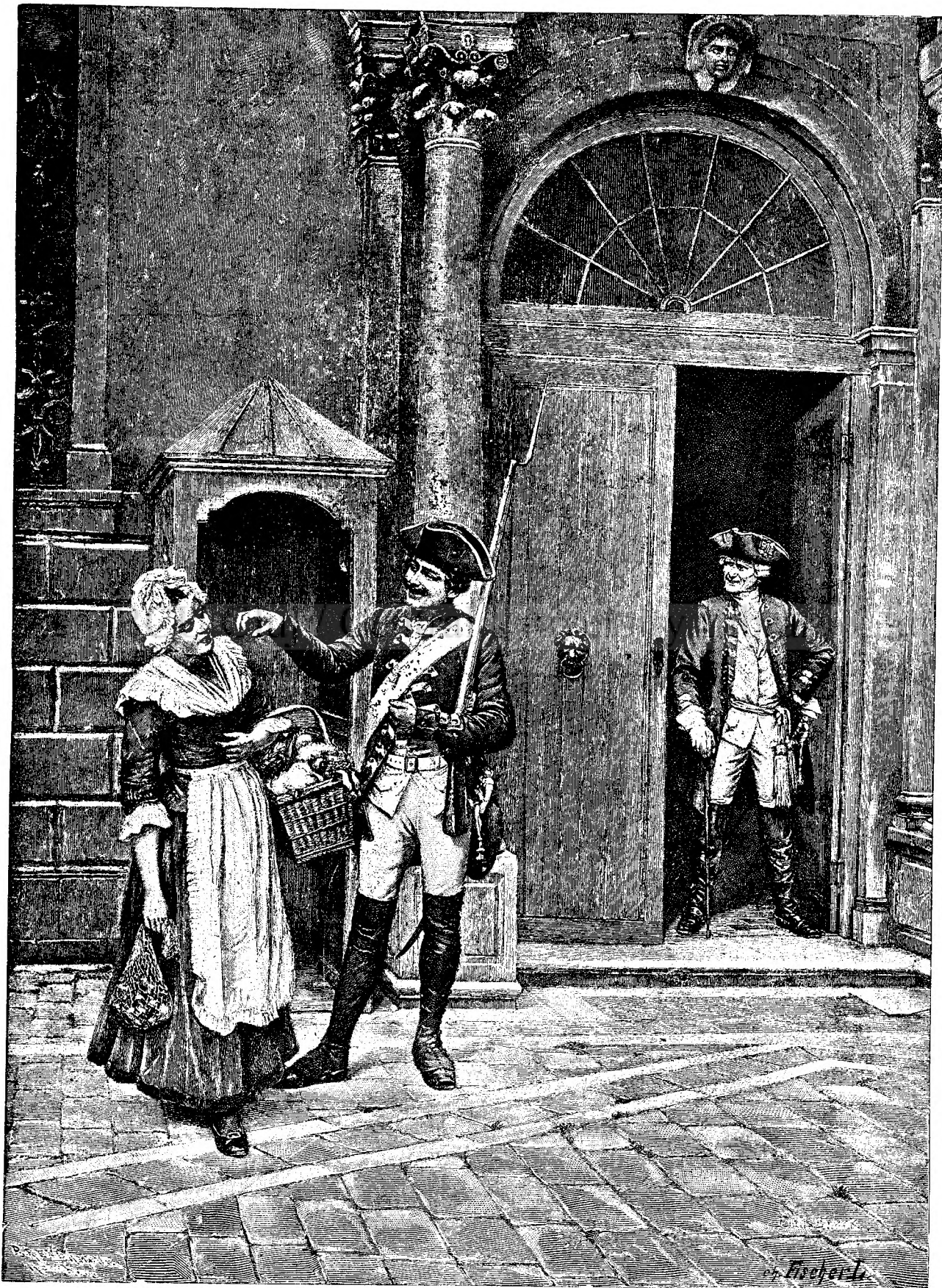
„Vorbeșee, — strigă Armand ca nebun, — vorbeșee, voi să știu totul.

„Și acel bărbat — scoate un pumnal, străpunge inima celei ce doarme. — Sângele curge, — ea moare, — călăul fuge — și nimeni nu-l vede, — totul e liniștit, — toți dorm...“

„Cine-i acel bărbat, — urmăreșee-l, vreați, — ordon!“

„Un tinăr, — nalt, — încrunțat. — Ah! — e logodnicul cel dintei, el se răsună. — El este, Tu-mas, eternul ei ucigaș.

— „Caii, Ioane, — grabnic caii, plecăm! — urlă el desperat.

Amorul oprit.

„Du-te Lodo, — du-te — îți mulțumesc, — du-te! — strigă el cu ochii scăldați în sânge.

Peste un pătrar de oră, cei doi călăreți galopau în întunericul nopții, cu pericolul vieții lor pe drumul strimt și ripos ce duce la Tiflis.

Aici dete apoi următoarea telegramă la adresa lui Stein:

„Știu totul; — prinde-mi în ceva mod, — fără concursul autorităților pe primul logodnic, pe acel ucigaș Alexandru!

Armand“.

XIII.

— Cenușe. —

După 11 zile de la aceste evenimente, cei doi călăreți, alergau nebuni pe viscol și întuneric pe drumul de țară spre capitală, Armand se opri în orașul său natal, — se duse la mormântul părinților sei, și plânse, — plânse, mult și dureros.

Ioan îl așteptă la ușa cimitirului ținând de caș, — ascuns de întunericul nopții. — Vântul vijăia sinistru.

După o oră de așteptare, dânsul intră în țintirim, după ce legă caii de un pom.

Aici află pe stăpânul său tăvălit peste morminte, — și suspinând amar. — Îl ridică, și cu mult necaz îl scoase din țintirim.

„Plecăm stăpâne, plecăm, — zise el lăcrămând, — să fim pe dimineața acasă“.

Armand se mai desmetici, și fără a zice un cuvânt încălecă, — iar Djened o luă de nou în galop. — Cătră 8 ore dimineața el intră ud și plouat cu servitorul său pe porțile castelului.

Servitorii, toți în doliu, — alergară împreună cu nemângăiatul Stein, să-i ajute la scoborit. — Când secretarul își vedu stăpânul, — se trase spăriat înapoi. Armand, — în aceste 2 săptămâni din urmă, îmbetrânise cu 10 ani. Barba îi crescuse, părul îi era disordinat și preserat cu fire arginții.

Fața slăbită și corpul gârbovit arătau luptele sufleteșt și suferințele acestui sorman suflet.

El observă spaima lui Stein, și un suris amar îi eși pe buze.

„Unde-i? — întreba el de Stein cu glas stins?

„În sala de primire!

„Condu-me dară!“

Și ei suiră treptele tăcuți.

„Ea nu a murit îndată, — zise Stein, — cu ajutorul medicinelor dtale ce le șcieam, — am ținut 8 zile viața în dânsa. — Abiă de trei zile e moartă!“

O flacăra sinistră răsări atunci în ochii lui Armand. — apoi un nefericit gând îi întunecă creierul.

În sală, pe un catafalce pompos, încărcat cu crini, dormia Laura palidă și moartă, cu surisul ultim pe buze.

Armand intrând nu năvăli asupra cosciugului, — privi numai cu liniște obrazul de ceară al femeii sale, ceea ce miră mult pe Stein.

„Să-mi aducei copilul, — zise el încet, — Stein eși ca să aducă băețelul.

Abiă eși el, — Armand ridică moarta din cosciug, o luă pe brațe și alergă prin odăi și coridoare spre laborator. — Acolo ajuns, — deschise ușa secretă și suind treptele, puse moarta pe sofă, apoi alergă înaintea lui Stein, — care venia prin coridor cu băețelul dormind, în brațe.

„Adă-mi-l, Stein, — zise el, — o să-l duc eu. Dta grăbeșce, și fă pregătiri pompoase pentru înmormântare. Mergi cu trăsura, — iar în sala mortuară nimeni să nu me conturbe!“

Stein se supuse sucind din cap. — Când el eși, — Armand alergă cu pruncul său în brațe, în laborator, și se închise aici.

Între sbuciumări teribile el pregăti instrumentele pentru un straniu esperiment.

El voia să repețească încercarea lui Sibacis cu iedul.

Și fără a medită despre consecințele nebunii sale lucrări, el luă copilul în brațe, îi tăia arterele, scurse sângele într'un vas, apoi turnând din acel miraculos fluid al lui Sibacis, câțiva picuri în sânge, — deschise arterele moartei și cu un fel de pompă induse sângele băiatului în corpul mumei.

Micul cadavru al pruncului zăcea pe podine.

Și Armand așteptă cu răsufierea înădușită, dar Laura nu-și deschise ochii după așteptările lui.

El atunci, tot mai amețit, scurse de nou sângele, mai turnă în el din fluidul amintit, și iară îl induse în corpul moartei. — Acelaș rezultat. — Atunci un răcnet turbat îi eși din pept.

El luă de nou sângele, ca să redea viață pruncului jertfit insedar pentru mamă.

Ci pruncul remase asemenea țapăn.

(Va urmă.)

V. E. M.

În primăvară.

*Brazdele lucioase, negre, valuri-valuri pe ogoare,
Aburesc de-dimineață și innalță către soare
Lunghi fășii subțiri de ceață, străbătute de lumină,
Pânză deasă plumburie când pe zare se imbină.
Toate firele de iarbă și de grâu de pe ogor
Poartă câte-o boabă mică de berlant în vârfurile lor.
Când alunecă privirea către zare 'n răsărit,
Îți ia vâdul scânteiarea ăstui câmp acoperit
Cu atâtea pietre scumpe care fac năframă albă,
Toată noaptea deșirate din a cerurilor salbă.*

*Într'o leasă pun porumbul un flăcău și-o fetișcană
Cu rochița 'n brâu răsfrântă: el voinic și ea șoldană
La doi pași inflg călcâiul, iute și deprinși la muncă
Și trei boabe ca de aur în gropiță le aruncă;
Le astupă 'n loc, cu vârfurile degetelor, cât clipeșci,
Și așă, de-a lungul brazdeii, depărtându-se-și priveșci...
Lucrul umblă, gluma umblă și se țese 'ntre-amenduoș:
Doru 'n inimă le 'nfloreșce pentru dragostea de-a-poș...*

N. G. RADULESCU-NIGER.

Strigoaia.

Novelă de *Karl Emil Franzos*.

(Urmare.)

Auđi, domnule George?! mie a vrut să-mi vorbească în ultima ei oară, nici unuia dintre neamuri și nici unuia dintre prietini, mie! Așá dară eu intraiu și ea zăcea acolo — atât de palidă, atât de străvedătoare — i erá fața — de nu ar fi fost vuclele cele aurii pe lângă amendoí obrazii ei — de abia i-aș fi putut deosebí fața din perină. Și copilașul, el sta voios în pat și ridea și se jucá cu dantela de la perină, Ea me chemá aproape, eu me apropiái.

„Fedor, — zise ea, — Henryk al meú va fi foarte avut, dar el nu va avea tatá nici mamá, și va fi împins printre oameni streini. Ai grije de el, Fedor. Eú făcú semn din cap, cumcă primesc, de vorbit nu puteam. „Tu ești un om brav, — imi zise ea, — remái la el, nu-l pársi nici odatá, promite-mi!

„Și cu aceste-și puse cu mare greu mâna pe coperta patului, și eú atinseiu cu spaimá degetele cele reci. Și atunci, domnule George, n'am pus numai un jurámént, ci o mie, domnule George, o mie de juráminte!“

Betránul își șterse lacrámile, buzele-i tremurái. Apoi continuá:

„Așá dară — acum vei vedea: bruneta trebuie să moará. Căci — ușurateci suntem noi, aceea-i adevérat, aceasta o avem — păcat — de la dl tata; dar inima cea bună, nobilá, aceea o avem de la doamna mamá. Așá dară — prostii am făcut nenumérate! Dar o prostie rea? nici odatá! Și dacá am voit a face așá una, atunci în fiecare noapte ne-a mustrat și noi ne-am tras de seamá.

„Fedor, babá betráná, tu ai dreptate.

„Dar azi dimineată la îmbrácate?

— Fedor — tací! eú o íau — nu me pot reținea toți morții din lume!

„Așá dară, aceasta ultimá admoniare nu folosește nimica, așá dară — noi o vom luá, așá dară — aceasta nu-i íertat să se întéple, așá dară — nu este alt mijloc, așá dară — ea trebuie omorítá!“

Și aceste cincí „așá dară“ le numérá el pe cele cincí degete ale mânei drepte, apoi le aduná și-și lásá pumnul să cadá pe masá și pe fața lui zăcea iará decisiunea cea mutá, teribilá, nerevocabilá.

„Tu nebule! — ziseiu eú, tu guralivule! Credí tu că un om cu gânduri de omor se lasá a umblá liber printre oameni? La moment alerg la Henryk și lásám să te lege și dimineată te spedám la judecătoria din Tarnopol.

„Ce-mi pasá — și așá va fi bine! — Fața betránului remase nemíșcatá, nici un muschiú nu-i jucá. — De aceea totuș o fac, chiar cu mâna altuia. O, domnule George! Ar trebui să ne cunoșci mái bine! Noi ținem la olaltá — fii convins! Înhideți-me pe mine cá o omoará Grigore ori Ianu. O! — se va face totuș se va face domnule George. Și chiar într'un așá cas, unde e vorba de onoarea domnului nostru!“

Eú me prinseiu de frunte, șcieam că el vorbește adevérul, căci eú cunosc pe acești oameni!

„Dar contele va nebuní, — ziseiu eú, — va nebuní la cadavrul ei!“

Și muschiú lui iar nu jucará în obraz.

„Va nebuní? Hm! poate! — hm! nu zic ba!

Hm! mái c'a fi! Dar ce schimbá lucrul?! Mái întéiu poate să se și cureze, și dacá chiar nu, atunei rămâne totuș numai o mare nenorocire. Căci ce vor zice domnii? „Sermanul Henryk — e nebun — în casa smintíților! — Dar l-a batjocóri cineva? Ba nu! Saú se pátează doará prin aceea câtuș de puțin onoarea noastrá? Nu! Și chiar dacá vr'un domnișor mái tiner ar voi să facá vr'o glumá, s'a aflá cineva, care să-i spuná: „Tací, mintea și o poate pierde orí cine, vedí bine, de cumva o are! — Dar de luám pe bruneta!... O, domnule George! — Betránul crișni în dinți. — Chiar azi îți pot spune dtale, ce vor vorbí prietiniú cei buní, domnii aceștia, Polacii acești falși! De esemplú: „Din neamurile miresei n'a fost nime la ospet, chiar și párintii i-au fost împiedecați, tatá-so — păcat, chiar în aceea zi fu spánzurat în Cernáuți, și mumá-sa fu internatá la Lemberg pentru furt și bătutá cu jorde!“ Saú mái târziu: „Eú nu mái vin la Gorisko — șcii dta, sânt în casá atâtea verișoare și nepoate de a contesei și-mi tem busunarele!... O, eú cunosc pe acești parveniți! Și apoi, de vor fi copii... Interesant, va zice micul Smolski cătrá baronul Mustáța, interesant, cât de bine seamená tinerul conte susțíitorul trupinei contesei cu servitorul meú de la grajd, cu țigánașul cel mic. Dar e hoșos, il dáu afará, el se poate apoi duce la Gonisco, de unde a venit — pricepi dta? Și baronul Mustáța pricepe și ride... O, o! — Se váietá betránul... Noapte bună, domnule George. Fă dta ce vrei, eú voiú face, ce trebuie să fac!“

Și el se îndreptá să plece.

„Fedor, — ziseiu eú și-i puseiu mâná pe umér ochii-mi cădurá din întéplare în oglindá, mái cá înlemniú de spaimá, atât eram de palid și de depri-mat — „Tu trebuie să-mi promiți una: Tu nu o omorí mái nainte, până nu se așeadá în trásurá spre a o duce la bisericá!“

El meditá puțin.

„Íți promit, — zise el, — dar eu o condiție: Dta nu me tradezi, căci la din contra trebuie alt cui predatá toatá lucrarea. Pentru ce altuia? Pe mine m'a pofitit doamna mamá în noaptea aceea la patul ei...“

Eú făcú cu capul semn aprobátor. „De ce deveniși de odatá atât de roșu, domnule George? — întrebá el întorcându-se de la ușá.

Eú tăcuí, nici însu-mi nu-mi puteam pricepe cugetele, care-mi urcará sângele în față...

Íi făcú semn mut, să plece...

Ușá se închise după el, eú ascultam sunetul pașilor lui Fedor. Apoi me aruncaiu într'un scaun cu brațe și-mi închiseiu ochii. Me simții dintr'odatá foarte obosit, atât corporal cât și spiritualmente. Și preláng' aceea-mi tremurái totuș toți nervii de iritat ce eram și sângele-mi undulá repede prin vine. Avui un vis grozav, par că mií de ace fierbinți me înțepáu cu repediunea fulgerului. Inima mi se bătea spre coaste repede și dureros. De odatá par că încetá...

Sárii sus — un moment me cuprinse un sentiment întunecat, straniú, erá frica morții. Me rázimaiú de fereastrá. Aerul noptii-mi bătea fața, înádușit, înecácios de înádușit — plin de miros de flori. Me plecaiu afará ținându-mi respirarea — totul erá negru, totul liniștit. Privii spre cer, luna trebuie că răsárise de mult, și totuș nu o aflaiú pe cer. Cât străbáteaú razele luminilor, atáta puteáu vedea ochii mei; tufari verđi — un strat de flori — o micá fi-

gură de peatră. Dar afară de aceste totul eră intunec — negru, nestrăbătut de vederea ochilor, noapte înspăimântătoare! Eū privii în neștire, privii de urit. Altecum noaptea are mii de voci: vaiețul vântului, zuzetul frunzelor, viața și mișcarea animalelor nocturne, pe care noi numai le aușim dar nu le cunoașcem, — cine mai șcie, ce mai susăe în întunec? ... Dar azi — liniște, liniște îngrozitoare! Mi se părea, că natura-și ține respirația în noaptea aceasta posomorită și ascultam — ascultam de urit — ce ascultam?! — ce?

În dōsul meu un sunet zurăitor, un sunet scurt — me întorc, orologiul cel vechiu de pārete bătuse o oră după miezul nopții. „Așă de târziu, — îngănaiū eū, trebuie să me culc. — Me adiu pe frunte, eră acoperită de sudorī reci. Apoi imi pironii ochii în liniștita flacără a luminării și — me puseiū iar în fereastră.

Nici o suflare de aer nu eră trează. Tufișul de la fereastră sta neclintit — în întreagă grădina nu se mișcă nici o frunză. Tot aceeaș liniște înădușită și acelaș intunec. Dar de odată — fulgeră. Luminoasă ca ziua, în lumină albă pētrunșetōare imi stătū înainte timp de o secundă grădina, aripa castelului, cerul inorat. Eū inchiseiū ochii și pāsii un pas înderēt — așteptam duduitoră trāsnetului. Totuș nu se auș decāt o mică duduitoră, ca și când un șuer de vânt ar fi pētruns prin frunze. Aceasta eră curios, căci aerul remānea nemișcat, eră o năbușală nespūsă și totuș tufa dinaintea ferestrei tremurā — vedeam deplin de lāmurit — crengile i se clătinaū. Nu șciū, dar planta mi se părea ca ceva viețuitoare — eū adiaiū creanga încet cu mâna. „Sērmana tufă tremurā de frica fortunei, — imi ziseiū eū tare.

„Fulgeră! — ziseiū eu încet și după aceea tare. „O, de ar veni tempestatea! — Și atunci me plecaiū, ca și când ar fi vorbit alteineva, și eū voiam a-ī da dreptate...

„Ce vorbesc eū aci cu mine insumi? — strigaiū eū de odată. „Sunt bolnav — nebun? — Imi căuțaiū pulsul, bătea repede de gândiaī că am friguri. „Imi clocoteșce sāngele, capu-mi arde! — eugetam eū — „de ce? — Și iară ziseiū tare: „Este nāduful acesta? Saū vorbirea cu bētrānul? Saū că me doresc la —“

Nu spuseiū numele, numai cât il șoptii, de abia eū il putui auș. Dar cum imi eși din gātlegiū, me cuprinse un tremur prin tot corpul și plecaiū spre ușă — neconșeiū — ca o pāpușă purtatā de māni streine.

Ușă odăi se inchise în urma mea, eū pāșiam înainte prin coridor iute, nervos, ca un desperat. Nu mai simțiam, nu mai șcieam, nu mai eugetam nimic, numai sāngele clocotiā în mine și me împingea: „La ea, la ea!“

Coridorul da intr'altul, eū merseiū mai departe până ajunseiū la o scară. Aci stătui locului. Dar ce-mi reținea picioarele, nu eră recunoașterea prostiei mele pēcătoase, ci eugetul: „Tu nu șcii calea ce duce la salon! Trebuie să te reintorci și să-ți cauți odaia și de acolo să-ți iaī o luminare aprinsă!“

Și me reintorseiū printr'un lung coridor în jos, pe dinaintea mai multor uși — tot mai tare, tot mai turbat. Dar coridorul nu mai avea sfērșit, eră imposibil să fie acesta drumul, pe care venisem.

(Va urmā.)

Trad. de

IOAN POP RETEGANUL.

Poesii populare.

Din Moldova.

III

Foae verde mēr domnesc,
Staū în loc și me gândesc
Pe ce cale să pornesc,
Cu puica să me 'ntelnesc.
Doue vorbe să-ī vorbesc,
Doue vorbe trei cuvinte,
Nici acele isprăvite.
De-oīū trāi le-oīū isprāvi,
De-oīū muri le-oīū mātūi.
Când a fi la moartea mea,
Ci mī-a da la moartea mea
Vițeaua și florica
Sā me îngroape mai adānc.
Sā-mi facā sieriū de nuc
Și lāstare de argint,
Sā me 'ngroape mai afund.
Sā-l desgroape la cinei ani,
Sā fac cheful la dușmani,
La dușmani, dușmancele.

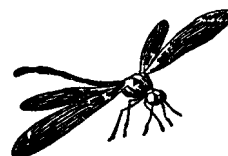
(De la Anica C. Putinā din comuna Buhociū, județul Bacăū.)

IV

Foae verde sālciōarā,
Fa Catincā, fa Marghiōalā,
Amēndoi zācem de-o boalā,
Tu pe-un pat și eū pe-un pat,
Ne-a crescut iarbā la cap,
N'avem frați sā ne-o coseascā,
Nici surori sā ne boceascā.
Foae verde liliac,
Māne-ī anul de când zac,
Și n'am pe nime cu drag,
Sā-mi pāșeascā peste prag,
Sā-mi pue mâna la cap,
Sā me 'ntrebe de ce zac,
Saū de coriū, ori de vērșat,
Ori de dor de amuresat.
Zeū dragā te-am întreat,
Nici un respuns nu mī-ai dat,
Sā-ți dau apă din stieluțā,
Sā te sārut în gurīțā,
Gura-ī dulce și amarā,
Ca Romānul după boalā,
Decāt un amor sā-ți faei,
Mai bine o boalā sā zaci.
De boalā zaci și te scoli,
De amor te ofțigi și mori.

(De la I. I. Toharcă din acelaș loc cu precedentā.)

IOAN DIMITRESCU.

SALON.

Rima lui Eminescu.*

Distinsul nostru colaborator, dl Ang. Demetrescu, a ridicat, zilele trecute, un vël deasupra rimei lui Eminescu, arătându-ne că inovațiile poetului în privința aceasta sunt mai puțin originale decât s'ar fi crezut și că și ele vin tot din influența germană ca multe alte din inovațiile *Junimii*.

Iată cum ne-o dovedește dl Aug. Demetrescu:

„Rolul ce joacă rima în poezia modernă este așa de covârșitor, încât, după Théodore de Banville, într'un vers se aude numai vorba de la rimă, și această vorbă singură produce efectul voit de poet. Precum pictorul deșteaptă în spiritul privitorului ideea unui fag sau a unui stejar, nu reproducând conturul său structura frunzelor de fag sau de stejar, ci numai cu ajutorul unor aruncături de pensulă nemerite, de asemenea poetul, care nu înfățișează obiectele descriindu-le sub feluritele lor aspecte, nici nu comunică ideea exprimându-le *in extenso* și în ordinea lor logică, evoacă în fantasia cititorului ideea și forme numai cu ajutorul unei vorbe, sau unor împărecheri de vorbe.

Poezii noștri, până la Eminescu, chiar cei mai abili în arta de a făuri versuri, se mulțumesc cu rimele ușoare sau cel mult cu asonanțe mai anevoioase, înse căutând în totdeauna această potrivire de sunete în cuvinte luate individual. Cântece, elegii, imnuri, poeme epice și drame, nu eșiau din obiceiurile *at, it, iță, or, oare*, etc., sau din ceva mai dificile de găsit *ant, anță, unq*, etc. În general, se rimă prea ușor; ba încă, spre mai multă înlesnire, se usă și se abusă de prea comodul „truc“ de a face susceptibile de rimă cuvintele cele mai neasemănate între ele, transformându-le în diminutive.

Această slăbiciune tocmă în partea culminantă a versului, această monotonie și vulgaritate metrică, inspiră spiritelor mai rafinate și, prin urmare, mai setoase de o artă originală, o aversiune neînvingătoare contra celor mai multe din poeziile noastre, care, din acest punct de vedere, erau de o platitudine revolțătoare.

Eminescu este cel dintâi care rupse cu această metrică de copii. El eși din făgașul răsbătut al formelor demodate, sfărîmă acele tipare învechite, aproape primitive, găsi combinații și apropieri îndrăznețe de sunete, și dete urechii româneșcii agremente acustice neașteptate, curioase, bizare, în orî ce cas noue. Precum a luat din filosofia germană pesimismul, cu care a dat o coloritură mai întunecoasă și mai posomorită gândurilor noastre, de asemenea a împrumutat de la poezii germani unele din particu-

laritățile lor metriche. Și din acest punct de vedere, ca și din altele, se poate zice că poezia lui nu este o producțiune spontanee, ci fructul dureros și lent al unei munci prelungite, al unei imitații conșciente.

Poezii germani, chiar cei mai buni, rimează, de nevoie sau poate spre a da mai multă grație naivă versurilor lor, cuvintele, pronunțând pe unele din ele în formă dialectică. Astfel găsim la densii rime de felul acesta: *Zieht-Gemüth, frisch-Gebüsch, Spiegel-Flügel, selige-fröhliche, Magdalene-schöne, gesetzt-ergötzt, höflich-sträflich, mögen-Schlägen, Siegesieh*, etc.

După exemplul lor, Eminescu introduse în poezia noastră rime de cuvinte pe care nimeni până la densul nu cutezase să le împărecheze, precum: *pletoase-întunecoasă, torții-oortii, așemeni-oamenii, lanțamanții, isteți-musteți, întinz-oglinzii, triști-miști*, etc. Înse ceea ce eră spontanee și oarecum naiv la poezii germani, devine la poetul român o imitație savantă, de oare-ce se întemeiază pe studiul literaturilor străine.

Cu toate acestea inovația lui Eminescu păru prea îndrăzneată chiar celor ce înnotau în mijlocul curentului produs de densul. De aceea ea figurează, cel puțin până acum, numai în colecția de poezii a maestrului.

Mai mult ispititoare fură pentru elevii sei rimele alcătuite din silabele finale ale unei vorbe cu silabe făcând parte din doue cuvinte consecutive, de es.: *gîndul—luminându-l, adio—privi-o, mîntui—vestimentu-i, dascăl—recunoscă-l, galeși—cale-și, chinu-mi—suspinu-mă, ascultă-vei—cîntă-vei*.

Această inovație impresionase în mod plăcut simțul acustic al celor mai mulți. Vlahuță se grăbi cel dintâi a și-o apropiă și chiar a o duce puțin mai departe, căutând a pune trei cuvinte la rimă, în loc de doue, precum: *abătutu-i—du-ți-i, spumii—numi-i*, etc.

De sigur inovația lui Eminescu nu este lipsită de o învederată plăcere pentru ureche, nici de un merit real. Din nenorocire, ea nu este o invenție a poetului român, ci iarăș o imitație de la poezii germani, o localizare, ca să zicem așa, și anume de la Rückert, de la care Eminescu a mai împrumutat, ca forme metriche, ghaselul și glossa, cu toate că cel dintâi e de origină germană, iar cea din urmă spaniolă.

Pentru ca cititorul să-și facă o idee mai lămurită de gradul în care poetul român a călcat pe urmele celui german, dl Ang. Demetrescu dă următoarele exemple:

„Aber dein Licht im Innern blüth es
Meines Gemüthes.

Rückert.

Der Wohlverständige, dahin zum Schahe schritt er
Und that die Werbung Kund von Iran's edlem Ritter.

Idem. *Rostem und Suhrab*, Cartea I, 8.

Still tauschte drin das Paar die Lust der Seelen aus
Und draussen lies die Schaar die Kraft der Kehlen aus:

„Das dieser neue Mond lang dein Behagen sei!
„Dass dieser Feinde Haupt ewig geschlagen sei!

Id. *ibid.*

Denn unter meinen Spielgenossen rag ich hoch
Hervor' mein Haupt empor zum Himmel trag ich hoch.

Id., *ibid.* 11.

* Sub acest titlu revista „Literatură și artă română“ din București publică o interesantă cronică literară, pe care o reproducem cu plăcere, căci contribuie să cunoaștem mai deplin figura poetică a lui Eminescu. Red.

O Mutter, aber dich, du höre meinen Schwur an,
Mach'ich zur Königin von Iran und von *Turan*.
Id., *ibid.* 12.

Suhrab, gerüstel, trat zu seiner Mutter *Vater*,
Um Urlaub und Geleit un Reisebeistand *bat er*.
Id., *ibid.* 15.

Neapărat, unii din poeziile germani n'au pregetat
de a se folosi de invenția lui Rückert, s. ex.:

Wie stolz und stattlich *geth er!*
Er ist nur ein *Trompeter*.
Scheffel *Der Trompeter*
O Quintili! armer *Feldheer!*
Dachtest du, dass so die *Welt wär?*
Id., *Teutoburger Schlacht*.

Tot de la poeziile germani, și nu de la cei greci
sau latini, și anume de la Platen, pe care l-a imitat
ca idee în sonetul la Veneția, Eminescu a împrumut-
tat strofa safică.

Sead înse aceste împrumuturi gloria poetului
român? Întru câtva, da, răspunde dl Ang. Deme-
triescu. Oricum ar fi înse, lui Eminescu îi remase
meritul de a fi introdus noi forme în poezia româ-
nească și de a fi izbutit să iasă din vechile tiparuri
devenite sacramentale.

S m a r a.

Cetisem volumul nou „Calvar” al poetei și eșii
emoționat pe Calea Victoriei. Acolo ce zăresc? Densa
trecea cu față radioasă pe bicicletă. O mângăere lină
me adia. Nu este dar atât de nenorocită, precum
mă-o întipuiam. Cei ce o iați spre calvar, nu fac pe-
regrinagiul pe bicicletă. De sigur ațuarea a plecat și
densa. Și totuși, titlul cărții sale!... Așa sunt poeziile.
Le plac vorbele cari sună frumos.

Sunt cam zece ani, de când dna Smara a apă-
rut în arena literară și de când totodată colaborează
și la revista noastră.

De atunci și pân' acuma a publicat o mulțime
de lucrări didactice și literare. Are câteva volume
de nuvele și poezii. A scris și o dramă în versuri.

Afară de aceste, ține în fiecare an câte o con-
ferință literară la Atenă.

Gloria sa, la care ține atât de mult și despre
care totdeauna vorbește cu entuziasm, este partici-
parea în Roma, la depunerea coroanei Românilor pe
Columna lui Traian, când regele Italiei i-a oferit me-
dalia Bene Merenti.

Acasă e profesoară. Nu cumva cariera aceasta
îi e — calvarul!

LITERATURĂ.

Imnul studenților. Reuniunea studenților uni-
versitari din București a rugat pe poetul George
Coșbuc să scrie un imn al studenților. Poetul a îm-
plinit cererea și a scris imnul pe care-l publicăm în
fruntea revistei noastre, după cele din urmă corecturi
ale autorului, care ne-a pus la dispoziție manuscrisul
seu. Pentru imnul acesta, dl Eduard Wachmann, di-
rectorul conservatorului musical din București, o com-

pus o melodie frumoasă. Acum studenții de la Bu-
curești cântă cu mare entuziasm imnul acesta la toate
solenitățile.

Societatea geografică română din București
va ținea adunarea sa generală obligatorie în zilele
de 8 și 9 aprilie v. la orele 8½ seara, în sala de
ședințe a senatului. Ședințele vor fi presidate de M.
Sa regele. Programul lucrărilor cuprinde: Duminecă,
8 aprilie 1901: 1, Raportul anual al dlui secretar
general George I. Lahovari. 2, Dl Gr. G. Tocilescu:
„Itinerarul armatelor lui Traian în războaiele dacice”
(cu proiecțiuni electrice). 3, Dl S. Mehedintzi: „Învă-
țământul geografiei în cursul secundar”. Lună, 9 a-
prilie 1901: 1, Dl general C. Brătianu: „Despre
cadastrul țării.” 2, Dl V. Munteanu: „Calitatea grâ-
nelor în diversele regiuni ale României”. 3, Dl G.
M. Ionescu: „Despre Cotroceni”. După terminarea
conferențelor va fi ședința intimă a membrilor so-
cietății pentru votarea bugetelor pe anul 1901, apro-
barea socotelilor pe anul 1901, votarea de membri
noi și altele.

Ultimele schițe umoristice. Acesta e titlul sub
care dl D. Teleor a scos la lumină în București zece
schițe umoristice. Volumașul e precedat de „prefața
ce ar fi trebuit să scriu la volumul meu de epi-
grame”. Prețul 1 leu.

Obiectul economiei politice și însemnătatea ei,
de A. C. Cuza, profesor de economie politică la uni-
versitatea din Iași, a apărut de sub tipar acolo. Lu-
crarea este lecțiunea de deschidere a cursului de e-
conomie politică de la facultatea de drept din Iași,
12 ianuarie 1901.

„Romana”, întâiul dans român social. Esplica-
rea celor cinci figuri și modul cum se poate învăța
fără instructor de dans. Această broșură constituie
nrul 1 din „Călăuza dansurilor naționale”. Prețul 30
fileri. De vânzare la editor: Nic. Jugănarul Lugos
(strada Andrei nr. 11).

Concurs literar. Din impulsul generos al dlui
Stefan Antonescu, proprietar în Șiria, Reuniunea în-
vățătorilor români de la școalele populare confesio-
nale ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII,
publică un premiu de 50 coroane pentru cea mai
bună lucrare de legumărit și pomărit practic. Lucra-
rea trebuie să aibă estensiune de 4 coale și să fie
scrisă în stil popular. Terminul 1 august 1901. A se
trimite la președintele Reuniunii, profesorul Teodor
Ceonța în Arad.

TEATRU.

**Societatea pentru fond de teatru român în Să-
lagiū.** Precum se știe, Societatea pentru fond de tea-
tru român va ținea adunarea sa generală anul acesta
la Șimleu, unde a fost invitată cu cel mai mare en-
tuziasm. Acum aflăm că fruntașii noștri din Selagiū
întrunindu-se în conferință la Șimleu, au fixat pen-
tru ținerea adunării zilele de 1—3 august n., ca cele
mai potrivite în împrejurările locale. Totodată a ales
un comitet cu mai multe secțiuni pentru primirea
adunării și aranjarea festivităților sociale, la cari au
să participe toți selăgenii și cei din comitatele înve-
cinate.

Concert și teatru în Sibiiū. Reuniunea soda-
lilor români din Sibiiū aranjează duminică la 8/21
aprilie concert și reprezentație teatrală în sala cea

mare de la „Gesellschaftshaus“. Corurile se dirigează de dl Candid Popa, învățător la școala de aplicație de pe lângă seminarul Andreian. În concert se vor cânta compoziții de Humpel, Mendelssohn B., Vorobchievici, Attenhofer, Dima, T. Popovici și Gr. Ventura. Apoi se va juca „Drumul de fer“ comedie cu cântece într'un act de Vasile Alexandri. După producțiune, urmează dans.

Concert și teatru în Bocșa-montană. Reuniunea de cânt și musică „Armonia“ din Bocșa-montană a aranjat la 15 aprilie n., a doua zi de Paști, concert și reprezentație teatrală în otelul „Cerbul de aur“. S'a jucat „Dinu sergentul“ comedie într'un act de Emanuil Părăian; „Vlăduțul mamei“ comedie într'un act de I. Lupescu. Apoi s'au cântat compoziții de I. Vidu, I. Crișan, F. Freiligrath.

Producțiune teatrală în Alba-Iulia. Inteligența română din Alba-Iulia a aranjat joi la 18 aprilie n., cu ocaziunea conferinței învățătoresci, producțiune teatrală în otelul „Elisabeta“. Program. I. „Numai una“, poezie de G. Coșbuc, declamată de dl Ioan Stan, învățător. Dialog. Fragment din Ovidiu de Alexandri, scena IV și V. din actul al V. predat de dnii * * și Iuliu Roșca învățător. II. „Un om buelucăș“ comedie într'un act, localizată de Maria Baulescu.

Concert și teatru în Feldioara. Studenții clasei VIII de la gimnaziul român din Brașov au aranjat a doua zi de Paști în Feldioara, în sala otelului mare, concert cu cântări și declamațiuni, după care au jucat comedia într'un act „Piatra din casă“ de Vasile Alexandri.

Teatre pe domeniile Coroanei în România. Dl Ioan Kalinderu, administratorul domeniilor coroanei în România, vedând efectul unor reprezentațiuni teatrale date pentru popor, a luat hotărîrea să înființeze prin toate comunele domeniilor câte o scenă pe care să se dea reprezentațiuni populare. Dsa va adresa în sensul acesta o circulară agenților de pe domeniile coroanei.

Serată declamatorică-musicală în Râșnov. Corpul învățătoresc român gr. or. din Râșnov a aranjat în 2/15 aprilie serată musicală-teatrală. S'a cântat și declamat; apoi s'a jucat: „Vecinetaea periculoasă“ comedie într'un act după Kotzebue. În urmă dans.

MUSICĂ

Compoziții musicale de dl Eduard Wachmann. Am primit la redacție următoarele compoziții musicale de dl Ed. Wachmann, directorul conservatorului musical din București: „Cântul școalei normale“ ehor bărbătesc, cuvintele de P. Dulf, partițiune 50 bani, fiecare parte separată 15 bani; „Imnul vânătorilor“ pentru ehor mixt, poezia de D. C. Ollanescu; „Cântări religioase“: Axion, La nașterea Maicii Domnului, 8 septembrie; Crucei tale; Mărire tatălui; Câți în Christos; Mărire tatălui; Axion, Înnălțarea crucei, 14 septembrie; Axion. Nașterea Domnului. 25 decembrie. Prețul 1 leu 50 bani. Fiecare parte separată 40 bani. Atragem asupra acestor compoziții atențiunea chorurilor noastre vocale.

Noua operetă a dlui Tud. cav. de Flondor, intitulată „Moș Ciocârlan“, pe care o anunțăm în

nr. trecut, are trei acte și 4 tablouri. Libretul e prelucrat cu concursul dlor Const. Berariu și Tem. Bonceanca. Prima reprezentație se va da în teatrul orășenesc din Cernăuți, la începutul lui mai, de către societatea filarmonică română „Armonia“.

Concert în Caransebeș. Societatea română de cântări și musică din Caransebeș va da la 8/21 aprilie, în duminica Tomei, concert cu concursul dsoarelor Anița și Mariți Onițiu, în sala cea mare a otelului „Pomul verde“. Program: 1. „Ingerul a strigat“, cor de bărbați de I. Mureșan. 2. Ariette din opera „Romeo und Julie“ de Ch. Gounod, cântată de domnișoara Anița Onițiu, acompaniată la pian de dsoara Mariți Onițiu. 3. „Hațegana“, cor de bărbați de T. Popovici. 4. Romanță din opera „Die Afrikanerin“, de G. Meyerbeer, cântată de domnișoara Anița Onițiu, acompaniată la pian de dsoara Mariți Onițiu. 5. „Mor fetițo mor“, cor de bărbați cu solo de bariton de T. Cerne. Venitul curat e destinat fondului pentru sfințirea steagului Societății.

Concert la Selște. Reuniunea română de cântări din Selște a dat a doua zi de Paști concert în sala festivă a școalei. Program: I. a, „Intunecimea“ (Tenebrae), cor mixt, de Davide Perez. b, Psalm XVI cor mixt, de E. Mandyczewski. II. „Stejarul și cornul“, cor mixt, de G. Musicescu. III. „Ziua învierii“, poezie de G. Coșbuc, declamată de dsoara Veturia Pap. IV. a, „Sermană frunză“, cor mixt, de G. Dima. b, „Hei leliță din cel sat“, cor mixt, de G. Dima. V. „Viața Tiganului“, cor mixt, cu acompaniament de pian, de Schumann, acompaniat de dna Eugenia Doboiu. VI. a, „Mirele“, cor de dame, b, Barcarola, cor de dame de J. Brahms. VII. „Marșul lui Mihail Eroul“, cor mixt, cu acompaniament de pian, de I. Vidu, acomp, de dna Eugenia Doboiu. După teatru dans.

Concert în Cernat. Subcomitetul Reuniunii femeilor române pentru ajutorarea veduvelor sărace din Brașov și Săcele a aranjat a doua zi de Paști concert în Otelul internațional din Cernat, cu concursul distinsului tenorist Vasile Popovici și al corului și orchestrei studenților de la gimnaziul mare românesc din Brașov. După concert a urmat dans.

C E E N O U.

Hymen. Dl Teodor Șacata, oficer în rezervă și notar cercual în Criscior, lângă Vașcoi, s'a fidațat în 15 l. c. cu dsoara Marioara Silvia Gavra, fiica dlui Alexandru Gavra, notar cercual în Bunteșei. Ca eumetri au funcționat dl Gavril Rednic, protopretorul Vașcoului, din partea mirelui; iar din partea miresei dl avocat Paul Papp din Beinș.

Distințiune bisericească. Rds. dn. I. M. Moldovan, preposit al capitului din Blaș, a fost numit prelat domestic a S. Sale Pontificelui roman.

Știri personale. Dl dr. T. Liviu Tilea, medic de spital în Viena, a fost ales medic în cercul G. Varșand-Pilul mare, comitatul Arad. — Dl dr. Vasile Avramescu a făcut în Budapesta censură de avocat.

Sinoadele bisericei gr. or. române s'au convocat pe duminica Tomei la Sibiu, Arad și Caransebeș.

Societatea Petru Maior. Am primit raportul anual al Societății Petru Maior din Budapesta pe anul administrativ 1899—1900. Din acesta vedem că

societatea a avut 38 membri fondatori, onorari 35, ordinari 59. A aranjat o ședință festivă și o serată literară cu concert și dans. În cabinetul de lectură au intrat 36 de reviste și ziare; biblioteca 2240 opuri. Cassa: fondul permanent 10.111 cor. 10 fil.; fondul disponibil 2015 cor. 88 fil., fondul corului 96 cor. 86 fil.; cu totul 12.223 cor. 84 bani.

Tinerimea de la institutul teologic-pedagogic gr. or. român din Arad aranjează în duminica Tomiei ședință publică în sala seminarială, cu un program bogat și interesant, compus din cântări, declamațiuni și cuvântări.

Școală românească în Istria. La stăruințele deputaților italieni din dieta de la Triest, guvernul austriac a luat hotărîrea să înființeze o școală românească în Istria, pentru populațiunea română de acolo, câtă nu s'a slavizat încă. Școala se va deschide în septembrie viitor.

† **Generalul de divizie Teodor cav. de Seracin** a încetat din viață în Caransebeș, orașul său natal, unde ș'a petrecut și anii de retragere, la 12 aprilie n., în etate de 65 ani. Fiul de granicer, decedatul a făcut o strălucită carieră militară, care ș'a atins culmea în 1 maiu 1893 când a fost înaintat la rangul de locotenent-mareșal-campestru. La anul, după un serviciu de 40 ani, a eșit la pensie și ș'a așezat la Caransebeș, luând parte în viața constituțională a bisericii ortodoxe, al cărei fiu credincios a ramas până la moarte. A lăsat văduvă, doue fiice măritate și un fiu în școala militară. (Biografia și portretul său a se vedea în „Familia“ anul 1899, nr. 23.) În-mormântarea ș'a făcut cu mare pompă în ziua primă de Pașci. În etern amintirea lui.

Au murit: *George Boeriu*, supralocotenent în pensiu, un bărbat zelos, la Vad (comit. Făgăraș,) în 29 martie n. în etate de 74 ani; — *Alexandru P. Romoștanu*, preot gr. cat. în Turda-vechiă, la 11 aprilie, în etate de 69 ani; — *Dimitrie Zurcan*, archipresbiter staurofor, protopresbiterul decanatului Cămpulung, în etate de 76 ani; — *Lazar Mut*, preot gr. or. român în comuna Cusiș în Bihor, la 9 aprilie n., în etate de 34 ani, lăsând în doliu soția și 2 fi.

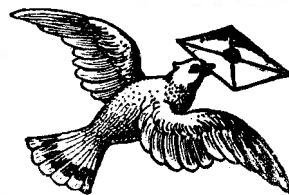
DIN LUME.

Femeile și bărbații urîți. Frumoasa regină a Portugaliei, Amalia, are o carte, care cuprinde o singură întrebare și răspunsurile date. Întrebarea este: Poate să le placă femeilor bărbații urîți? Multe principese au răspuns la întrebarea aceasta. Împărăteasa Rusiei a răspuns: „Da. Eu cred că sînt femei, cărora le plac bărbații urîți — dacă nu află vr'unul frumos.“ Regina Margareta a Italiei a răspuns: Femeia de la 15—30 ani iubește pe bărbatul frumos, de la 30—50 îl admiră, de la 50 încolo îl primește ori cum i-ar fi exteriorul. Răspunsul principesei de Battenberg este: „Mulți oameni urîți sînt simpatici. Dar totuș frumos e acela care se poartă bine. Un bărbat, care afară de frumuseță n'are nimic, cu greu va câștiga inima unei femei“. Regina Portugaliei a scris eșăși o părere în cartea sa Ea zice: „Curățenia caracterului înobilează pe bărbat tocmai așa ca pe femeia. Figura cea mai de disprețuit este o existență dubiă“.

Dragoste și ortografie. Înaintea tribunalului din Leedes pași mai zilele trecute Miss Maud Ethel Spencer, ca acuzătoare contra inginerului George Arundel, spre a-l trage la răspundere pentru că și-a călcat promisiunea de a o lua în căsătorie. Cei doi tineri făcuseră cunoștință deja în vara anului 1899 și de atunci au întreținut o corespondență din cele mai gingașe. Toate au mers bine cu dragostea până în aprilie anul trecut, când tinerul intrerupsese dintr'odată ori ce relațiune. Când Miss Spencer voi să știe motivele acestei neașteptate întorsături, inginerul i-a declarat categoric că ea nu posedă acel grad de cultură ce-l așteaptă de la vitoarea sa consoartă, sau a uitat ea de câte ori a făcut-o atentă la erorile ei stilistice și gramaticale? Lucrul în adevăr stă așa, că inginerul avea obiceiul să-i retrimita dulcinei sale toate scrisorile de dragoste, după ce-i corigea cu cerneală roșie greșelile ortografice și gramaticale. La aușul acestor cuvinte ale acuzatului, acuzătoarea a avut un acces de leșin; și-a venit înse imediat în fire, după ce inginerul a fost condamnat la o sută funzi sterlingi, ca desbăgubire pentru părăsita domnișoară, care de altmintearea a intrat deja în al 28-lea an al etății sale.

Averea Europei. Bogăția to tală, mobilă și imobilă, a Europei, se urcă la 1175 miliarde. Din punctul de vedere al bogăției globale absolute, cele mai însemnate țeri europene vin în ordinea următoare: Anglia, 295 miliarde; Franța 247; Germania 201; Rusia 160; Austria 113; Italia 79; Belgia 25; Olanda, 22. Din punctul de vedere al capitalului circulant, clasificarea vine astfel: Anglia, 106 miliarde; Franța, 65; Germania, 37; Rusia, 14; Austria, 10; Italia, 7; Belgia, 7; Olanda, 6. Englezul are în mijlociu o avere de 7.400 franci; Olandezul 4.600; Belgianul și Germanul 3.900; Austriacul și Italianul 2.500; Rusul 1500, și Francezul 6.500.

Poșta redacției.

Sortoara. E inferioară celeia ce-o publicăm, atât ca fond, cât mai ales ca limbă.

Blaș. Mulțumiri.

Paris. Nu mai avem altele. În curînd veți primi și scrisoare.

Ionel. Cu cea mai mare plăcere.

Dnei A. P. Causa întârzierii a fost absența redactorului nostru.

Călimdarul săptămînei.

Duminica 2-a Tomii, ev. dela Ioan c. 20 v. 65 gl. 1, a inv. 1.

Diua sapt.	Călimdarul vechiu	Călimd. noi
Duminică	8 I. M. Irodion	21 Anselm
Luni	9 Eupsichie	22 Sotir și Caius
Martî	10 S. Ter. și Pomp.	23 Adalbert
Mercuri	11 Mart. Antipa	24 Georgiu
Joi	12 P. Vasilie	25 Marc. ev.
Vineri	13 M. Artenie	26 Cletus
Sămbătă	14 P. Martin	27 Peregrinus

Avis abonaților nostri. Treiluniul ianuarie—martie ș'a încheiat cu numărul trecut. Rugăm pe toți aceia ale căror abonamente au expirat să binevoiască a le înnoi de timpuriu.